

koncept

K S I Ę G A

Odznaki Pamiątkowej

Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych

Warszawa 1937.

T r e ś ć :

- I. Józef Piłsudski Pierwszy Marszałek Polski,
Jako Generalny Inspektor Sił Zbrojnych
- Dokumenty i fotografie.
- II. Historia Odznaki Pamiątkowej GISZ.
- III. Regulamin Odznaki.
- IV. Odznaka Pamiątkowa GISZ.
- V. Dyplomy.
- VI. Lista imienna nadanych Odznak Pamiątkowych GISZ.

I.

Józef Piłsudski
Pierwszy Marszałek Polski

j a k o

Generalny Inspektor Sił Zbrojnych

Dokumenty i fotografie.

sił zbrojnych

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ.

D o

Pana Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego
w Warszawie.

Mianuję Pana Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.

Warszawa - Zamek, dnia 27 sierpnia 1926 r.

Prezydent Rzeczypospolitej

/-/ I. MOŚCICKI

Prezes Rady Ministrów

/-/ K. BARTEL

Minister Spraw Wojskowych

/-/ J. PIŁSUDSKI
Marszałek Polski

/Wyciąg z Dziennika Personalnego MSWojsk. Nr 36
z dnia 10.IX.1926 r./

D E K R E T

Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 6 sierpnia 1926 r.

o sprawowaniu dowództwa nad siłami zbrojnymi w czasie pokoju i o ustanowieniu Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych.

/Dz. U. R. P. Nr 79/26 poz. 445/.

Na zasadzie art. 46 Konstytucji i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 sierpnia 1926 r. o wydawaniu dekretów w zakresie najwyższego zwierzchnictwa sił zbrojnych państwa /Dz.U.R.P.Nr 79, poz.444/ postanawiam, co następuje:

Art. 1.

Prezydent Rzeczypospolitej, jako najwyższy zwierzchnik sił zbrojnych państwa, sprawuje nad nimi dowództwo przez ministra spraw wojskowych, wydaje dekry w sprawach, które nie wymagają załatwienia ustawodawczego, mianuje i zwalnia:

- a/ na podstawie uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek ministra spraw wojskowych - Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, podsekretarzy stanu /wiceministrów/ Ministerstwa Spraw Wojskowych i szefa Sztabu Generalnego;
- b/ na wniosek ministra spraw wojskowych na stanowiska dowódcy dywizyj, równorzędnych i wyższych;
- c/ na wniosek ministra spraw wojskowych nadaje pierw-

153

szy i następane stopnie oficerskie.

Art.2.

Minister spraw wojskowych dowodzi bezpośrednio siłami zbrojnymi państwa i kieruje sprawami tychże. Mianowania i zwolnienia ze stanowisk wojskowych, niezastrzeżonych Prezydentowi Rzeczypospolitej, należą do ministra spraw wojskowych, względnie do przełożonych upoważnionych przez niego.

Minister spraw wojskowych ponosi odpowiedzialność konstytucyjną i parlamentarną za swoją działalność w urzędzie.

Art.3.

Generalny Inspektor Sił Zbrojnych jest generałem, przewidzianym na Naczelnego Wodza.

Jest on stałym zastępcą ministra spraw wojskowych we wszystkich sprawach, dotyczących przygotowania sił zbrojnych i państwa do obrony na wypadek konfliktu zbrojnego. Opracowuje on i kontroluje wszystkie prace mobilizacyjne i operacyjne.

Art.4.

Generalnemu Inspektorowi Sił Zbrojnych podlegają bezpośrednio: Sztab Generalny z szefem Sztabu Generalnego na czele i inspektorowie armij wraz z podległymi oficerami.

Art.5.

Wnioski co do obsady stanowisk dowódców pułku i wyższych minister spraw wojskowych uzgadnia z Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.

Art.6.

Minister spraw wojskowych oraz Generalny Inspektor Sił Zbrojnych są członkami Komitetu Obrony Państwa, którego skład i zakres działania zostanie określony osobnym aktem rządowym.

Art.7.

Wykonanie niniejszego dekretu polecam ministrowi spraw wojskowych.

Art.8.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z nim dekrety i rozporządzenia, w szczególności zaś dekret Naczelnego Wodza z dnia 6 lutego 1921 roku.

Prezydent Rzeczypospolitej.

I. Mościcki

Minister Spraw Wojskowych

J. Piłsudski.

/Wyciąg z Dziennika Rozkazów MSWojsk. Nr 22
z dnia 19.VIII.1926 r./

165

II.

H I S T O R I A

Odznaki Pamiątkowej

Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych.

H I S T O R I A

Odznaki Pamiątkowej G.I.S.Z.

Do wielkich przemian, które przyniósł Polsce rok 1926, należy na odcinku wojskowym zaliczyć, do jednych z najważniejszych, utworzenie stanowiska Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, a zarazem Naczelnego Wodza na wypadek wojny.

Podstawą prawną dla organizacji GISZ stanowi dekret Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 sierpnia 1926 r., a następnie rozporządzenie z dnia 27 sierpnia 1926 r., mianujące Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, - Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.

Przez danie Mu niezbędnych uprawnień i podporządkowanie PP. Generałów Inspektorów Armii /do Prac/ i Szefa Sztabu Głównego oraz osobistego sztabu /Gabinet, Biuro Inspekcji, Sam.Ref.Pers.GISZ/ zostały stworzone warunki dla podjęcia wielce odpowiedzialnych prac, od których zależą losy narodu i państwa w sensie militarnym.

Pracom tym od roku 1926 patronuje bez przerwy Wielki Marszałek aż do zgonu, powołując w ciągu dziewięciu lat szereg generałów i oficerów do zaszczytnej pracy w GISZ.

A gdy 12 maja 1935 uderzył cios w bliskich Mu współpracowników, - to wówczas, może wyraźniej niż kiedy indziej zarysowała się ^ajedność, które stworzyły wspólne przeżycia i wielki ból. Wtedy to zrodziła się myśl stworzenia jakiejś wspólnej pamiątki, któraby była wyrazem czci i pamięci dla

Wodza oraz zaszczytnym łącznikiem dla Jego byłych podkomendnych.

Myśl, powstała samorzutnie wśród oficerów GISZ, została wyrażona ostatecznie w formie odznaki, którą ^{tworzył} zaaprobował

Pan Marszałek Polski Śmigły-Rydz.

Dla jej realizacji została w maju 1936 roku powołana "Komisja Odznaki Pamiątkowej Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych", w składzie:

Przewodniczący - p.gen. ^{broni} Sosnkowski Kazimierz,

Członkowie: - płk dypl. Wenda Zdzisław,

ppłk. " Krajewski Alfred,

" " Machnowski Feliks,

kpt. Librewski Stanisław, -

celem opracowania i przedstawienia:

- regulaminu odznaki,

- wzoru odznaki i dyplomu,

- listy uprawnionych do otrzymania odznaki.

Zadanie to zostało wykonane w oznaczonym terminie, tak że dnia 12.V.1936. t.j.w pierwszą rocznicę zgonu Józefa Piłsudskiego została ogłoszona pierwsza lista i wręczone odznaki.

Ostatnie nadania odznak miały miejsce 12.V.1937.

i w ten sposób, zgodnie z regulaminem, Komisja zakończyła z tą datą nakazane jej prace.

III.

REGULAMIN ODZNAKI

Zmiany zatwierdzone przez Komitet w dniu 6 maja 1956 r. Gen. Inspektor Służby
Zbrojnych Zastawczych i Inspektor Regulaminu.

REGULAMIN ODZNAKI

Regulamin odznaki

Dnia 6 maja 1936 r. Pan Generalny Inspektor Sił
Zbrojnych zatwierdził załączony regulamin.

REGULAMIN ODZNAKI

...poś...trudności...sprawio...ustalenie projektu
odznaki. Pierwszy projekt p. inż. Edmunda...
podstawę...ministerstwo...Pierwszego...
Polski; jednak wykonane na tej podstawie wzory / przez
firmę Gontarczyk / nie zostały...zaprobowane.

ODZNAKA PAMIĄTKOWA

Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych.

15

161

Odznaka Pamiątkowa GISZ

Dość duże trudności sprawiło ustalenie projektu odznaki. Pierwszy projekt p.kpt.Zdanowskiego brał za podstawę miniaturę naramiennika Pierwszego Marszałka Polski; jednak wykonane na tej podstawie wzory /przez firmę Gontarczyk/ nie zostały zaaprobowane.

ODZNAKA PAMIĄTKOWA

Generalnego Inspektora Gwardii

Następnie Komisja zwróciła się do znanego grafika
p.Ostoja-Chrostowskiego, który przedstawił następujące
projekty:

18

163

Projekt ostatni został przyjęty przez Pana Marszałka
Polski Śmigłego-Rydza w lutym 1936 roku.

Na podstawie tego wzoru techniczne wykonanie odznaki
zostało powierzone firmie grawerskiej W.Gontarczyk w War-
szawie.

21

164

ofiarowanego Janu Marzaskowi Polaki Śmigła-Rydzowi.
Kopia Dyplomu V. 1913

D Y P L O M Y

Teoretyczne w Podstawach Inżynierii Przemysłowej.
Dyplom zaprojektował p. Gustaf-Christowski.

Kopia dyplomu specjalnego
ofiarowanego Panu Marszałkowi Polski Śmigłemu-Rydzowi.

D Y P L O M Y

Dyplomy zaprojektował p.Ostoja-Chrostowski.
Tłoczone w Doświadczalnej Pracowni Graficznej.

166

24

Kopia dyplomu odznaki pamiątkowej GISZ

W P I S O W A

25

167